

WSTĘP

Agrokultura we współczesnych miastach nabiera nowego charakteru. Niestety w warunkach polskich wokół rolnictwa w miastach narodziło się wiele negatywnych stereotypów. Transformacja ustrojowa wywoła wiele nowych zachowań w traktowaniu rolnictwa miejskiego i podmiejskiego. Przy narastającej presji urbanizacyjnej, spekulacjach gruntami i rozdrobnieniu agrarnemu gospodarstw rolnych, komercyjne podejście do produkcji rolnej w obszarach miejskich stoi na przegranej pozycji.

Z doświadczeń krajów rozwiniętych widzimy jednak, że agrokultura miejska – wobec wyzwań klimatycznych i demograficznych nabiera nowego i istotnego znaczenia. Rolnictwo miejskie ma do odegrania w rozwoju zrównoważonym naszych miast wielowymiarową rolę. Nie tylko tradycyjną, tj. w wytwarzaniu żywności, ale z coraz większą szansą na wzmacnianie realizacji celów ekologicznych, wytwarzaniu usług ekosystemowych, realizacji paradygmatu gospodarki cyrkularnej, lepszej adaptacji do zmian klimatu oraz osiąganiu wielu celów społecznych. Te pozakomercyjne efekty mają większą społeczną wartość niż wytworzona żywność. Nie dostarczy ich w pożądanym zakresie zawodny rynek nieruchomości na terenach miejskich. Większość tych pozytywnych efektów zewnętrznych coraz częściej nazywana jest systemowymi usługami ekologicznymi. Mają one zdecydowanie charakter dóbr publicznych i nie da się ich w pełni skomercjalizować. Dlatego też wymagają one publicznej interwencji w różnych formach, a w tym m.in. w regulacyjnej ochronnej i kreacyjnej funkcji planowania przestrzennego. Niestety, jak pokazuje praktyka, system planistyczny w Polsce został tak zdewastowany, że tej – oczekiwanej funkcji regulacyjnej w zakresie ochrony interesów publicznych nie pełni w wystarczającym zakresie.

Wykorzystanie wieloaspektowego potencjału agrokultury w miastach wymaga nowego zintegrowanego podejścia do polityk publicznych wobec miast. Odnosi się to zarówno do polityki rządowej, jak i samorządowych polityk rozwoju miast. Szczególna rola przypada aktywnej polityce przestrzennej wraz z adekwatnie zbudowanym systemem planowania przestrzennego. Za-

prezentowane w Biuletynie opracowania są próbą rozpoczęcia takiej dyskusji w środowisku urbanistów i praktyków samorządowych, któremu bliskie jest zagadnienie fizjografii, rolnictwa miejskiego i planowania przestrzennego w gminach miejskich i wiejskich. Liczymy, że przyczynią się one do dalszej pogłębionej refleksji nad tym złożonym zagadnieniem wymagającym zintegrowanego podejścia do wykorzystania potencjału agrokultury miejskiej.

Tadeusz Markowski